

Göteborg 2025-02-24

Naturvårdsverket
registrator@naturvardsverket.se

Synpunkter från SFPO i anledning av ”Samråd vid Naturvårdsverkets beredning om jakt på sälarterna 2025”, dnr NV-04403-24, NV-07320-24 och NV-07321-24

Sveriges Fiskares Producentorganisation (SFPO) är Sveriges största organisation för yrkesfiskare. Föreningen företräder cirka 220 fiskefartyg som är verksamma företrädesvis inom det demersala fisket. Medlemmarna bedriver fiske på naturens och förvaltarens villkor. SFPO har medlemmar längs hela den svenska kusten, från Koster till Kalix. Föreningen står för ett långsiktigt hållbart fiske och medlemmarna är bland de bästa när det handlar om skonsamhet, selektivitet och kvalitet.

Naturvårdsverkets beslutar om skyddsjakt på samtliga förekommande sälarter, för knubbsäl och gråsäl finns möjlighet att besluta om licensjakt. Innan beslut om jakt på säl fattas ska Havs- och vattenmyndigheten (HaV) yttra sig. HaV har det övergripande ansvaret för sälförvaltningen.

Förevarande samråd avser Naturvårdsverkets beredning av frågan om jakt på säl 2025, verket överväger efter att ha hört HaV att fatta beslut enligt det följande:

- Licensjakt på totalt 950 gråsäl inom svenskt territorium i Östersjön. Förslaget innebär att antalet tillåtna gråsäl inom licensjakten fördelas mellan berörda län från den 20 april till och

med den 15 september. Efter den 15 september övergår jakten till en gemensam kvot längs Sveriges östersjökust, antingen som licensjakt eller skyddsjakt.

- Skyddsjakt på 25 gråsäl i Västra Götalands län och 25 gråsäl i Hallands län. Jakten avslutas den 15 september. Om det fastställda antalet gråsäl inte har fällts inom dessa län under jakt-tiden, överförs det återstående antalet till den gemensamma jaktkvoten för östkusten.

- Skyddsjakt på 60 knubbsäl i Västra Götalands län, 40 knubbsäl i Hallands län och 50 knubbsäl i delar av Skåne län.

- Skyddsjakt på totalt 175 vikare i länen Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland.

- Skyddsjakt på 25 vikare i Gävleborgs län.

Den 27 mars 2024, i föregående års motsvarighet till förevarande samråd, framförde SFPO synpunkter på Naturvårdsverkets dåvarande förslag om jakt på säl. SFPO framförde då på nytt att säl orsakar enorma skador för yrkesfisket, särskilt för det småskaliga kustnära fisket. SFPO ansåg att den föreslagna licensjakten på 500 gråsäl under 2024 - 2025 inte var tillräcklig för att hantera problemet, och föreslog i stället att 30 000 gråsäl skulle få fällas. SFPO framförde även synpunkter på Naturvårdsverkets bristfälliga uppskattningar av sälpopulationen. SFPO hävdade att det behövs en kraftig ökning av jakten på säl för att förhindra skador på ekosystemet och för att säkerställa förutsättningarna för ett hållbart yrkesfiske. SFPO föreslog att även knubbsäl och vikare borde kunna fällas utan ansökan om skyddsjakt. SFPO påpekade också att en fungerande sälförvaltning saknas och att förvaltningen i nuläget är otillräcklig, vilket riskerar att försämra både fiskbestånd och de småskaliga fiskarnas möjligheter. SFPO framförde att jakten behövde utökas och att andra lösningar, som sälskrämmor, är ineffektiva och att för att säkerställa en balans i ekosystemet och ett fungerande fiske krävs åtgärder som går långt mycket längre än de nuvarande förslagen. Sammanfattningsvis krävde SFPO en mer omfattande och effektiv säljakt för att hantera de negativa effekterna på fiskebestånden och yrkesfisket. De då framförde uppfattningarna äger fortfarande relevans.

SFPO har nogsamt och förhoppningsfullt noterat regeringens uppdragsbeslut till Naturvårdsverket, Sveriges lantbruksuniversitet och Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad att bättre integrera förvaltning av predatorerna säl och skarv i havsmiljöarbetet.

Nedan lämnas SFPO:s synpunkter på de förslag och frågeställningar som återfinns i det nu översända samrådsunderlaget, våra synpunkter återges i samma ordning som i underlaget.

SFPO anser att Naturvårdsverkets förslag/överbäganden är otillräckliga och framhärdar att avsevärt större kvantiteter säl bör och ska få jagas och fällas.

1. Skador och övrig påverkan orsakad av säl

Utifrån yrkesfiskets perspektiv är de skador som säl åsamkar fisket med flera enorma och oacceptabla.

Avsaknaden av en fungerande sälförvaltning har lett till en enorm ökning av antalet sälar. Resultatet av denna ökning är att det fiske som alla säger sig värna om – det småskaliga kustnära fisket – håller på att slåss ut av säl, stora delar har redan slagits ut. Forskaren vid SLU och Kustlaboratoriet i Lysekil Sven-Gunnar Lunneryd har uttryckt det på följande sätt: *”Sälarna är för många idag. Det är ett helvetiskt problem för fisket”*. Citatet sammanfattar väl fiskets syn på sälproblematiken.

Avsaknaden av en fungerande sälförvaltning har lett till en enorm ökning av antalet sälar. I sälarna finns sälmask och då det finns enormt många sälar finns det också enormt mycket sälmask. När sälmasken sprids till fisk leder det till att fisk drabbas av försämrade simförmåga, sämre motståndskraft och hälsostatus, något som med tiden leder till en stor fiskdödlighet. Beträffande spridningen av sälmask vad gäller decimeringen av torsk i Östersjön kan nog inte överskattas. Om ingenting görs åt den växande sälpopulationen kommer torskbeståndet i Östersjön sannolikt aldrig att återhämta sig.

Säl äter fisk, säl äter stora mängder fisk och står således för en stor fiskdödlighet – en mycket stor fiskdödlighet. Säl skadar fiskeredskap, något som innebär en stor kostnad för det kvarvarande yrkesfisket (alldeles för många fiskare längs med ostkusten har redan gett upp till följd av sälens härjningar och effekterna av för mycket säl).

Att estimera ett korrekt samlat ekonomiskt värde för den skada som säl orsakar fisket och därmed också i förlängningen svenska fiskkonsumenter och samhällsekonomin låter sig inte göras enkelt. SFPO anser dock med säkerhet att den i samrådsunderlaget angivna siffran för hur mycket som utbetalats i viltskadeersättning 2022 - 2023 (14 mnkr) endast är en bråkdel i sammanhanget.

I samrådsunderlaget anges att HaV anser jakten bör prioriteras i de områden där det finns problem med skador på fiskeutrustning, negativ påverkan på fiskbestånd, samt i områden där länsstyrelsen gjort bedömningen att det finns behov av jakt för att skydda känsliga fiskpopulationer. De två första kriterierna är enligt vår uppfattning uppfyllda i mer eller mindre samtliga svenska vatten. Om SLU-forskaren Ulf Bergströms påstående att det nu finns rekordsmå bestånd av fisk i svenska vatten är korrekt så indikerar det med tydlighet det stora behovet av att decimera antalet sälar mot bakgrund av att de livnär sig på fisk.

Det torde vara uppenbart för envar som sätter sig in i problematiken som följer av en avsaknad av en fungerande sälförvaltning att en rejält ökad jakt behövs för att råda bot på de förevarande problemen.

Ett incitament för jakt måste tillskapas, särskilt så i ljuset av handelsförbudet vad gäller sälprodukter. SFPO anser att en skottpeng per fälld säl bör införas omgående och att handelsförbudet vad gäller sälprodukter ska upphävas mot bakgrund av sälpopulationernas storlek. Det ska även övervägas att anställa professionella säljägare, då jakten är svår och mycket tidskrävande.

2. Antal sälar som får fällas i respektive område

En majoritet torde vara överens om antalet sälar är för stort. I samrådsunderlaget kan läsas att preliminära siffror visar att den totala gråsälspopulationen i Östersjön uppskattas vara mellan 60 000 – 80 000 individer i hela Östersjön, med en tillväxthastighet på ca 5% mellan 2003–2024.

Om vi antar samma tillväxthastighet (5 %) och att antalet individer är 70 000 så innebär det en årlig ökning om 3 500 sälar. HaV anser att högst 950 gråsälar ska tillåtas fällas med utgångspunkt i jämn fördelning längs kusten. Vi har alltså för mycket gråsäl och en estimerad ökning om 3 500 sälar/år (enligt ovan) och det föreslås att det ska vara tillåtet att fälla mindre än ökningen. HaV har ingen verklighetsanknytning i detta avseende och det är ett problem. Det är vidare ett problem för fisk och fiske samt samhällsekonomin i stort. Hur man i den nuvarande situationen kan föreslå en jakt som understiger ökningen när vi redan har för mycket gråsäl är anmärkningsvärt.

Med avseende på Naturvårdsverkets förslag att dela upp jakttiden i två perioder anser SFPO att det bör endast vara en period och densamma bör börja den 1 januari och sluta den 31 december. Det bör möjliggöras för allmän jakt av såväl gråsäl som knubbsäl och vikare. Jakt ska dock inte vara tillåtet under kutningstid. Syftet med förslaget är att få på plats en rimlig och fungerande sälförvaltning som möjliggör för fiskbeståndets fortsatta och framtida existens. Dagens reglering har stängt den bästa jakttiden när sälen ligger på vårisen och är relativt lätt att komma åt.

Vad gäller situationen på västkusten föreslås skyddsjakt om högst 25 gråsälar i Hallands län och 25 gråsälar i Västra Götalands län kan tillåtas fällas samt att fällda individer ska provtas. SFPO är av uppfattningen att 40 gånger fler gråsälar ska få fällas i allmän jakt – således 1 000 i Hallands län och 1 000 i Västra Götalands län.

Vidare föreslås skyddsjakt på 60 knubbsälar i Västra Götalands län, 40 knubbsälar i Hallands län och 50 knubbsälar i delar av Skåne län. SFPO anser att det föreligger ett stort behov av en mycket mer omfattande jakt av knubbsäl i de aktuella länen, i vart fall tio gånger större än föreslagna antal, således 600, 400 respektive 500 (sammanlagt 1 500 knubbsälar).

Skyddsjakt på totalt 175 vikare i länen Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland föreslås. SFPO anser att 2 000 vikare bör tillåtas fällas i allmän jakt.

Slutligen föreslås skyddsjakt på 25 vikare i Gävleborgs län. SFPO anser att 250 vikare ska få fällas i allmän jakt.

3. Jakttider samt områden och tid för inventering

SFPO är av uppfattning att jakt ska få ske med undantag för under kutningstid.

4. Annan lämplig lösning

Se det ovan anförda och det följande: Allmän jakt med skottpeng bör införas omgående och handelsförbudet vad gäller sälprodukter borde mot bakgrund av den nu rådande situationen i svenska vatten omgående upphävas i vart fall vad gäller dessa områden.

Det föreligger ett stort och akut behov av en decimering av sälpopulationerna för att inte riskera att de av vissa hävdade rekordsmå svenska fiskbestånden ska bli ännu mindre. Om det kvarvarande kraftigt decimerade svenska småskaliga och kustnära fisket ska ha en möjlighet att överleva måste sälbestånden decimeras rejält. Ska vi i framtiden ha ett småskaligt kustnära fiske eller för många sälar?

5. Rutiner för och omfattning av bärgning och provtagning

SFPO anser inte att det föreligger skäl för att ändra villkoren vad gäller bärgning och provtagning.

I samrådsunderlaget ställs frågan varför antalet sälar som bärgats har minskat över tid och om det finns behov av att ändra villkoren på bärgning och provtagning. SFPO konstaterar att utan incitament för bärgning kommer sådan inte att ske, ett sådant incitament skulle kunna vara en skottpeng.

6. Övrigt

SFPO förordar allmän jakt, licensjakt är bra men otillräckligt för att säkerställa att sälens påverkan på människans intressen har en neutral eller positiv effekt.

De som jagar och fäller säl ska genomgå en utbildning för att säkerställa att jakten bedrivs på ett sätt som uppfyller etiska krav.

Att i vår upplysta tid inte kunna förmå säkerställa en fungerande sälförvaltning, som säkerställer att antalet sälindivider är på rimliga nivåer utifrån en samlad bedömning, är ingenting annat än ett stort misslyckande för förvaltningen.

Det är ett faktum att säl som toppredator äter fisk och att säl därmed påverkar storlekssammansättningen, fiskartssammansättningen och återhämtningen av fiskbestånd i olika områden. För mycket säl resulterar i för lite fisk. En ökad jakt skulle också möjliggöra mer omfattande provtagning och data på hur mycket fisk sälen äter. Dessa data är nödvändigt att inkorporera i beståndsuppskattningar för att få mer tillförlitliga beståndsanalyser.

SFPO avslutar med att ställa frågan om vi producera mat från våra hav eller om det är viktigare att fisken mättar överpopulationer av säl?

SVERIGES FISKARES PO

Peter Ronelöv Olsson
Ordförande

Fredrik Lindberg
Ombudsman